

NOTAT

Til

Kopi

Fra
Lene Moth

Emne
Referat Kystvandrådsmøde d. 24. november 2023

Sagsbehandler
Lene Moth
Direkte telefon
99 74 13 54
Dato
27. november 2023
Sagsnummer
22-009386

Deltagere:**Kystvandrådet:**

Thomas Jensen, Bæredygtig Landbrug
Lars Brinch Thygesen, Danmarks Sportsfiskerforbund
Benny Nielsen, Herning Vand
Lars Høgh Jensen, Herning-Ikast Landboforening
Søren Larsen, Skjern Å Sammenslutningen
HC Tylvad, Vestjysk Landboforening
Tage Madsen, Danmarks Naturfredningsforening
Marianne Linnemann, Dansk Ornitologisk Forening
Jakob Bergmann, Danmarks Jægerforbund
Thomas Rahbek Sloth, Sydvestjysk Fiskeriforening
Finn Nissen, Ringkøbing-Skjern Forsyning
Alex Hansen, Fjordfiskerne

Afbud:

Morten Graversgaard, Aarhus Universitet
Villy Juul Larsen, Familielandbruget Vestjylland, Sagro
Arne Mogensen, Ringkøbing- og Stadil Fjordes Fritidsfiskerforening
Henrik Nissen, Ringkøbing-Skjern Forsyning

Kommuner

Ringkøbing-Skjern Kommune (sekretariatskommune)
Ole Nyholm Knudsen,
Herning Kommune
Jens Bernhard Knudsen
Dan Overgaard, Herning Kommune

Ikast-Brande Kommune
Asger Jensen
Varde Kommune
Jan Pedersen
Claus Brink, Varde Kommune

Afbud:

Ivan Thesbjerg, Ringkøbing-Skjern Kommune

Koordinationsgruppe

Lene Moth, Ringkøbing-Skjern Kommune/vestjysk
Flemming Gertz, Seges
Helle Borum, vestjysk

Dagsorden

1. Velkomst v. Ole Nyholm Knudsen 9.00 - 9-10
2. Sluse og klimascenarier 9.10 – 10.15 v. Flemming Gertz
 - a. Optimeret slusedrift 2019
 - b. FN klimascenarie 2050 og 2100
 - c. Forlænget data scenarie 2050 og 2100
 - d. FN klimascenarie 2050 med pumpning
 - e. Orientering og indstillingPause 10.15-10.30
3. Oplandsscenarier/indspil til fjordmodel 10-30-12.00 v. Flemming Gertz
 - a. Vådområdescenarier
 - b. Epifytter og vegetation
 - c. Orientering og indstillingFrokost 12.00 -12.45
4. Fosfor 12.45 – 13.00 v. Lene Moth
 - a. Okkerbassiner og sandfang
 - b. Orientering og indstilling
5. Opsamling og evt.

Ad 1.

Ole Nyholm-Knudsen bød velkommen hvorefter LM kort gennemgik dagsordenen.

Ad 2.

FG gennemgik de slusescenarier, der er beregnet af Marine Science & Consulting ApS dels i forhold til 2019 og dels klimascenarierne se *Slides Flemming Gertz 24.11.2023*.

I forhold til 2019 viser scenarietkørslerne (slide 4), at slusen har en stor kapacitet og ved at anvende få men fokuserede tidspunkter for indslusning er det muligt at holde saliniteten tilstrækkeligt høj – også på trods af store nedbørsmængder. Specifikt er der i modellen lukket vand ind 6 gange i løbet af vinteren, og scenarierne viser at en høj salinitet i foråret bliver båret med ind i sommeren hvilket viser at det kan være en fordel at få saliniteten op så tidligt som muligt i foråret.

I klimascenarierne opereres dels med FN's klimascenarier og dels et klimascenarie, hvor den nuværende trend (målinger) over de seneste 120 år forlænges.

I FN's klimascenarie 2050 vil vandstanden stige 25 cm i havet og afstrømningen øges med 3,5 %. Ved en uændret slusepraksis forplanter vandstandsstigningen i havet sig direkte til fjorden.

I FN's klimascenarie 2100 stiger vandstanden med 50 cm i havet og afstrømningen øges med 7 %. Det vil tilsvarende 2050 scenariet forplante sig til fjorden ved en uændret slusepraksis.

Hvis den nuværende trend fortsættes vil det give en vandstandsstigning på 4,5 cm i havet og en 12,5% højere afstrømning. For år 2100 bliver tallene +11 cm og 25 % højere afstrømning.

For at vurdere en mulig pumpeeffekt er der kørt scenarier med pumper på hhv. 40 m³/sek. og 80 m³/sek. konstant udstrømning se slide 7 og 8.

Konklusionen på slusescenarierne er:

- Slusen har en kapacitet, der gør den i stand til at opretholde den ønskede vandstand og salinitet med det nuværende klima.

- Med en optimeret slusedrift kunne den lave saltholdighed i 2019 være undgået
- De fremtidige klimaforhold mod 2050 og evt. også 2100 vil kunne håndteres med en optimeret slusedrift suppleret med pumpning af vand ud af fjorden.

Spørgsmål og kommentarer (svar er rykket ind under spørgsmålet)

- HC: Man bør nok operere med mere end en pumpe.
- ONK: Vil det gøre det lettere at sikre opblanding hvis der er mere vand i fjorden?
- FG: Nej, det er udelukkende vinden som har betydning for opblanding
- FN: Har det betydning hvor pumpen placeres i forhold til lagdeling?
- FG: I og med at der kun pumpes vand ud, har det ingen betydning for lagdeling
- ONK: Det kunne være interessant at få sat priser på hvad pumperne koster.
- FG: Det følger vi op på.
- LBT: Er der behov for at få lavet en forfinet analyse af slusemodellen evt. også i forhold til fiskene?
- FG: Der hvor modellen kan forfines er rent operationsmæssigt i Hvide Sande, i forhold til de forskellige hensyn der er til besejling, sandoprensning, reparationer mm.
- LBT: DTU-Aqua bør inddrages i snakken fremadrettet i forhold til fiskenes bevægelser frem og tilbage gennem slusen
- SL: Sluseportene åbnes fra bunden, der foreligger kun begrænset viden om hvordan sluser påvirker fiskevandring.
- LBT: I Vadehavet har man igangsat et arbejde i forhold til at analysere slusens påvirkning på fiskene, der kan evt. være hjælp at hente.
- DO: Det er vigtigt, at vi med disse resultater kan belyse hvor stor betydning slusen har og det er en løftestang i forhold til at få skabt lydhørhed overfor de indstillinger Kystvandrådet kommer med.

Teknikergruppens indstilling:

Resultaterne præsenteres for relevante parter herunder bl.a. Kystdirektoratet, Miljøstyrelsen, DTU-Aqua og sluseudvalget og at der indgås en dialog om optimeret slusedrift.

Slusen bør betragtes som et virkemiddel

Kystvandrådet følger indstillingen.

Ad 3 Oplandsscenarier

FG gennemgik kort hvad der har betydning i Ringkøbing Fjord i forhold til eutrofiering. Normalt er der en direkte sammenhæng mellem klorofyl og N-tilførsel, men pga. sandmuslingernes filtrering kan den sammenhæng ikke genfindes i Ringkøbing Fjord, eller i hvert fald kun meget svagt. I stedet er eutrofieringen udtrykt ved omfanget af epifytter. De registreringer der er foretaget i NOVANA sammenhæng ligger med en dækningsgrad på knap 30% af vegetationen i 2017-2023. Der er dog en vis usikkerhed forbundet med disse tal.

Det fjordmodellen gør, er at udarbejde en risikovurdering for epifytbegrøning på vegetationen. Resultaterne fra denne fremlægges på det sidste møde (8/12). Spørgsmålet er hvilken risiko for epifytter, der kan accepteres?

Der er i vp3 en total indsats på 1647 tons N inkl. den udsatte indsats. I vp3 opereres der kun med at der skal fjernes 160 tons N vha. vådområder, resten skal hentes vha. andre tiltag hovedsageligt på dyrkningsfladen (yderligere efterafgrøder mm).

Det er i oplandsmodellen vist, at den fulde N-indsats kan hentes vha. vådområder i ådalene. Indsatsen svarer til, at der skal udlægges ca. 25.000 ha vådområder i ådalene i oplandet til Ringkøbing Fjord. Herved undgås tiltag yderligere tiltag på dyrkningsfladen.

ONK: Kan man sige noget om, hvor mange meter bræmmer langs vandløbene man når i vådområderne?

JP: Det vil afhænge meget af hvilke ådale der er tale om

FG: Vi kan godt prøve at komme med en vurdering.

JP: Det er vigtigt at huske på de mange synergieffekter der er ved at anlægge vådområder i ådalene. Man får så meget mere end blot N-reduktion.

JB: Der er et vigtigt signal i, at vi kan løse hele indsatsen vha. vådområder, men det kræver også, at rammerne for at løse opgaven er tilstede.

Indstilling

Epifytter er ikke et kvalitetsparameter i vandrammedirektivet. Derfor er det vigtigt, at koble epifytterne til vegetationen og dens manglende udbredelse.

Der kan indstilles to scenarier til Miljøstyrelsen.

Beslutning herom tages på sidste Kystvandsrådsmøde den 8. december 2023.

Kystvandrådet følger indstillingen

Ad 4

LM redegjorde for, at der er samlet data ind for planlagte og etablerede sandfang og okkerbassiner i oplandet. Ud fra en regionsbestemt faktor, kan det beregnes hvor meget fosfor der tilbageholdes i sandfang. Der kan ifølge Aarhus Universitet tilbageholdes 140 kg P/ha okkerbassin.

Ved anlæggelse af vådområder kan der også tilbageholdes betydelige mængde fosfor, hvis de anlægges på den rigtige måde. Ved at hæve vandløbsbunden så vandet oversvømmer de vandløbsnære arealer i vinterperioden vil fosforen deponeres på de omkringliggende arealer.

Endelig kan plantning af træer (elletræer) også tilbageholde fosfor fra brinkerne.

Teknikergruppen indstiller:

- Der regnes på de okkerbassiner og sandfang, der er etableret siden 2020, og som der er planlagt for i vp3
- 25 % af de potentielle vådområder anlægges på en måde, som også medfører en P-tilbageholdelse.
- Der plantes træer ved 10% af de vandløb som ikke indgår i vådområder.

Kystvandrådet følger indstillingen.

Ad 5

For at kunne opnå et godt økologisk potentiale i Ringkøbing Fjord er det et krav i Vandrammedirektivet at den kemiske tilstand også er opfyldt. Den kemiske tilstand for fjorden er karakteriseret som værende "ikke god" og kendskabet til miljøfremmede stoffer er begrænset. Kystvandrådet vil derfor komme med en anbefaling til, at Miljøstyrelsen igangsætter målinger i vandløb og fjorde for at få et tilstrækkeligt kendskab til problematikken og iværksætte indsatser så der kan opnås et godt økologisk potentiale som foreskrevet i Vandrammedirektivet.

Næste og sidste møde er d. 8. december 2023. Her fremlægges resultaterne af den beregnede risikovurdering fra fjordmodellen, og det skal diskuteres, hvilke scenarier der skal indsendes.